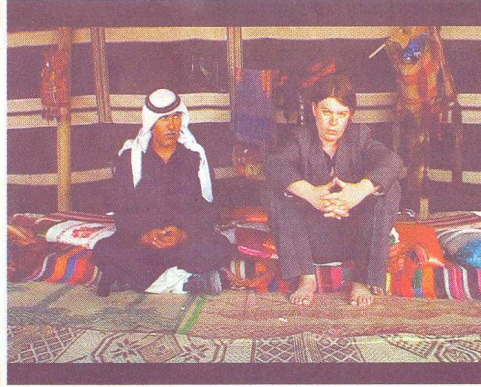

רותי דירקסור

אמנות

שלום מתחיל בתוכנו. מתוך 'מכירה'

חבר מביא חבר

עינת עמיר מביאה לעולם האמנות נוכחות נשית חתרנית ומטלטלת

מיטב הקלישאה הקולנועית. נשיקה טכנית, מכנית, נטולת רוח, בהמשך אפילו אלימה. בחורה יהודייה בחליפה גברית וגבר בדואי מתנשקים בנחרצות נואשת של אחרותם. מאז הופעתן של אלונה פרידברג ולימור אורנשטיין, גם היא על מסכי הווידאו, כשתי נשים אמניות שהביאו לעולם האמנות נוכחות נשית חדשה ושונה לחלוטין מכל מה שקדם לה, לא נראתה נוכחות נשית כה חתרנית ומטלטלת כמו זו של עינת עמיר. בעבודות הקודמות שלה עסקה בזהות המינית, ובמקביל תמיד רחש ברקע היבט פוליטי מתגרה. היא נטפלה להפגנה של נערות רתיות בירושלים, או ניהלה עם עצמה (עם דמותה המוכפלת) ריב אהבים כואב שהיה מבוסס על טקסטים של פוליטיקאים ישראלים.

הפעם היא מצטלמת באוהל בדואי במרכז ג'ז אלון בנגב, מביאה אל שמורת הטבע של תרבות הברואים, אל לב ליבו של האבסורד הקולוניאליסטי, את לב ליבה של אמנות המרכז. אם דמותה של עמיר מכילה מאפיינים מאיימים של אחרות מינית, היא שרמותו של הגבר הברואי המכותר מדגימה אחרות מינית, תרבותית, אתנית ופוליטית.

***

העיסוק של עמיר במשפחת האמנות מקבל הרהורים לא צפויים מהביאנלה בוונציה. יאן פאבר, אמן בלגי רב תחומי ועתיר דמיון, מציג בפלצו בנוון עבודה שנקראת 'אני יורק על קברי'. דמותו של פאבר, יצוקה בגודל טבעי, עומדת על ערימה ענקית של לוחות מצבה שחורים, מרי כמה דקות הרמות וזה ומים ניתזים מפיה. על חלק מהמרצבות רשומים שמות (לא מזוהים) ותאריכי לידה ומות. בצד, על הקיר, תלויה רשימה עם שמות אמנים (בהחלט מזוהים), ורק כשמשווים את שנות הלידה והמות אפשר לזהות מיהם האמנים המופיעים על המצבות בשם בדוי. בין השאר: מגריט, פיקאסו, ג'קומטי. פאבר יצר לעצמו קבר אחים ענקי; אחים נערצים, אך מועדים ליריקה.

בביתן הספרדי מציג צמד אמנים משעשע להפליא (לוס טורנוס) כמה עבודות וידאו. בכלן הם עצמם מופיעים, שני גברים לא צעירים במיוחד, ומנהלים ביניהם דיאלוגים שבונים ופרועים על פוליטיקה ואמנות. באחת העבודות הם צועקים ועונים: מירוז! לא! חואן גריז! לא! פיקאסו! לא! הגס האקאיז! כן! מגריט! לעצמם בצעקות יותר ויותר היסטריות את ההערפת האמנותיות שלהם.

עבודת ה'היכרות' של עינת עמיר מגדירה לעצמה מראש את טווח פעילותה מול עולם האמנות הישראלי, על נירחותו, ריחוקו, אחרותו. איך תיראה העבודה שלה כוונן ציה, או ככל מתחשק שהוא לא תל אביב? הרי אין שם שהיא מזכירה אינו מוכר לאף אחד שאינו ישראלי. ולמעשה, לאף אחד שאינו מימלא חלק משדה האמנות הישראלי.

עינת עמיר, 'מכירה', גלריה רוזנבלד בתל אביב

✉ rutid@bezeqint.net

דימוי הכובש של השבוע, זה שאין לעמוד בפ' ניו, הוא זה של עינת עמיר כפי שהיא מופיעה בעבודת הווידאו שלה בגלריה רוזנבלד: לבושה בחליפה גברית, יושבת בשיכול רגליים, יחפה, על שטיחים צבעוניים באוהל בדואי, מאחוריה צעיר בדואי כותש קפה עם עלי במכתש. וכל זה - מבריק, אבסורדי, מגרה את הדמיון - עוד לפני שהיא מתחילה לדבר. כשהיא מתחילה לדבר - בעברית, בטון דקלום - היא פשוט מונה שמות אמנים (ישראלים) שהיא מכירה: 'אני מכירה את אסנת בר אור. פגשתי אותה בהפגנה'. ככה זה מתחיל. האמנים שהיא מכירה - מכירה אותם, מכירה בקיומם, הם מכירים אותה, בה, כל ההסתעפויות של היכרות - חלקם מודים מהמרדשה, רובם אמנים בני דורה, צעירים עד צעירים מאוד, בדרך כלל בוגרי המדרשה. היא מונה אותם אחד לאחד, לא כקריינית, אלא יותר כתלמידה שמי שנתת רשימה שחשוב לזכור אותה במלואה. לעיתים היא מוסיפה כמה מילים על מישהו: 'אביטל כנעני היא חברה טובה שלי', 'סיגלית לנדאו ואני אוכלות חומס באותו מקום. וכך גם אנג'לה קליין ואירית המון'.

הסדר שבו נאמרים השמות נע בחופשיות בין קטגוריות מיון שונות: מקבץ של צלמים (משמחה שירמן ומיכל היימן עד רונית שני), ואחר כך רצף של שמות דומים ('אפרת גלנור, אפרת קליפשטיין, יואב אפרתי', או 'קרן גלר, קרן רוט, קרן ענבי'), ואז פתאום שמות שמורכבים משלושה שמות ('רוני צ'קי אור, גסטון צבי איצקוביץ... רקפת וינר עומר'), או אמני וידאו, מה שמוביל אסוציאטיבית לאיכוך של בעל ואישה, או פשוט כאלה שלמדו באותו מחזור, או כאלה שהם באותו חוג חברתי. ומאחר שהרציונל המשתנה והלא עקיב של המיון הזה שקוף ומוכן (ומשעשע) רק למי שממילא מכיר את מפת השמות, הרי שהעבודה ממוענת ישירות למעגל המצומצם של עולם האמנות. היא ממפה את הגנאלוגיה פחות או יותר למי שבתוכה. כמה שנים אחרי סיום לימודיה, עינת עמיר מגדירה את השרה שבו היא פועלת לא כעץ משפחה שמתנוסס לגובה במובן של אבות ומשפיעים, אלא כהסי תעפות לרוחב של חברים וקולגות צעירים. חלקם כל כך בראשית דרכם עד שעצם ציון שמם מהווה מעין כרטיס כניסה אירוני לעולם האמנות, אבל עוד יותר מכך מהווה הכרה על סוג של מרד צעירים: מעולם, כך נדמה, לא היו כל כך הרבה אמנים צעירים שיוודעים ומכירים, שמפליטים את דרכם בשדה האמנות, שמגדירים מחדש את השרה.

הקראת השמות מסיימת כשעמיר עולה על גמל, מחוץ לאוהל, ונער בדואי מוביל אותה. ברקע מתנגן שירו של אלביס 'You Were Always On My Mind'. כל זה מתרחש על מסך אחד. על מסך צדדי מוקרן מה שעינת שוי להתפרש כפרק נוסף בסיפור, אולי סוף אפשרי אחר, קלישאה של סוף הוליוודי: עינת עמיר ובחור בדואי, עטוף כאפייה ועקל, הולכים זה לקראת זה, נפגשים ומתחילים להתנשק בלהט, לשון בלשון. למעשה, מניירות של להט, מניירות של תשוקה. המצלמה סובבת סביבם במעגל על פי